

Spośród chrząszczy z rodziny Dryopidae spotykanych w Polsce *P. substriatus* (PH. MÜLL.), jest jednym z najrzadziej wykazywanych. Znany jest tylko z 6 południowych krain: Śląska Dolnego, Beskidu Zachodniego, Kotliny Nowotarskiej, Beskidu Wschodniego, Bieszczad i Pienin. Brak jest również z terenu naszego kraju współczesnych danych o jego rozmieszczeniu – ostatnie wykazania pochodzą sprzed 100 lat (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., XXIII, 9: 1-294; WIEŻŁAK 1986: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 48-49: 1-76).

Jest to gatunek zachodniopalearktyczny, wykazywany z prawie całej Europy, prócz większej części Fennoskandii, z północnej Afryki podawany z Algierii i Maroka, na wschód docierający do Syrii i Turkiestanu (KODADA, JÄCH. 2006: [W:] LÖBL, SMETANA (red.): Catalogue of Palearctic Coleoptera, 3: 441-443). Najprawdopodobniej jest to chrząszcz bardzo rzadko i lokalnie spotykany w środkowej Europie. W sąsiednich Czechach uchodzi za dużą rzadkość i był do niedawna uważany za gatunek wymarły, obecnie nadaje się mu kategorię gatunku krytycznie zagrożonego – CR (BOUKAL i in. 2007: Klapalekiana, 43: 250). U nas natomiast otrzymał on kategorię zagrożenia DD i jako jedyny gatunek z tej rodziny został umieszczony na „czerwonej liście” (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków: 88-110). Dorosłe chrząszcze żyją w wodzie, znajdowane są przeważnie pod kamieniami, zanurzonymi kawałkami drewna, a także pod płożącymi się korzeniami drzew w strefie brzegowej wody. Zasiadają tylko wody bieżące, średniej wielkości lub duże strumienie. Larwy natomiast żyją w wilgotnym podłożu na pobrzeżach wód (BOUKAL i in. 2007: ibid.). Według BURAKOWSKIEGO i in. (1983: ibid.) jest to gatunek zasiedlający podgórza i niższe położenia górskie, ciekawe jest więc odnalezienie go na niżu Polski.

Należy wysnuć wniosek, że najprawdopodobniej jest on na terenie naszego kraju niezmiernie rzadki, gdyż pomimo wzmożonej intensywności badań nad chrząszczami wodnymi w ostatnich latach, nie udało się jego występowania potwierdzić aż do tej pory. Trzeba jednak zaznaczyć, że rzeki Polski są znacznie słabiej zbadane pod tym kątem niż zbiorniki wód stojących. Podane powyżej stanowisko potwierdza współczesne występowanie tego gatunku w Polsce, zarazem jest to chrząszcz nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Materiał dowodowy znajduje się w zbiorze autora.

Dziękuję pracownikom WIOŚ w Warszawie oraz Delegatury w Ciechanowie za udostępnienie materiału do niniejszej publikacji.

Marek PRZEWOŻNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań

517. Nowe stanowisko *Odonteus armiger* (SCOPOLI, 1772) (Coleoptera: Scarabaeidae) w północno-wschodniej Polsce

A new locality of *Odonteus armiger* (SCOPOLI, 1772) (Coleoptera: Scarabaeidae) in north-eastern Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Scarabaeidae, *Odonteus armiger*, Knyszyńska Forest, NE Poland.

Odonteus armiger (SCOP.) jest gatunkiem europejskim obejmujący swym zasięgiem całą Europę za wyjątkiem północnych fragmentów Fennoskandii oraz południowej części półwyspu Apenińskiego i Iberyjskiego.

Mimo, że w Polsce występuje w większości krain, to stwierdzenie jego występowania jest utrudnione, ze względu na tworzenie przez ten gatunek małych, lokalnych populacji i specyficzny rozwój stadiów larwalnych na podziemnych grzybach (STEBNICKA 1976: Klucze oznacz. Owad. Pol., Warszawa, XIX, 28a: 1-139). Dotychczas odnotowano jego występowanie na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Mazowieckiej, Wyżynie Łódzkiej, Wyżynie Lubelskiej, Roztoczu, Wyżynie Małopolskiej oraz w Górach Świętokrzyskich (KALISIAK 1996: Biul. entomol., 3 (15): 1-2; BUNALSKI 2006: Żuki (Coleoptera, Scarabaeoidea) wschodnich rubieży Polski – studium faunistyczno-ekologiczne części północnej i środkowej. Rozpr. Nauk. AR, Poznań, 376: 1-133).

Prowadzone przez wielu autorów obserwacje *O. armiger* sugerują, że jest to gatunek preferujący łąki, obrzeża lasów w dolinach rzecznych i lasy silnie przerzedzone. Dotychczas uważano, iż gatunek ten wybiera środowiska mało przekształcone przez człowieka. Jednak odłowione okazy na żyznym siedlisku lasu świeżego występowały w lesie o zwartym drzewostanie dębowym, stale użytkowanym przez człowieka. Wyżej wymieniony drzewostan dębowy (ok. 60-letni) z udziałem świerka, był silnie zacieniony, głównie przez duży udział grabu pospolitego i w podszyciu leszczyny zwyczajnej. Środowisko występowania tego gatunku znacznie odbiega od dotychczas znanych w kraju.

Reakcja gatunku na sztuczne źródła światła, była do chwili obecnej jedyną drogą do stwierdzenia jego występowania na danym obszarze. Aktualnie nowo poznana metoda, za pomocą której możliwy jest skuteczny odłów, polega na zastosowaniu pułapek Barbera.

Omawiany gatunek nie był z Podlasia dotychczas podawany, a został stwierdzony w trzech pułapkach oddalonych od siebie o około 200 m, na stanowisku:

– Suchodolina ad Dąbrowa Białostocka (UTM: FE54), 15 V – 15 VII 2008 – 12 exx. (5♂♂, 7♀♀), 16 VII – 15 IX 2008 – 1 ex. (♂)

Grzegorz TARWACKI, Radosław PLEWA
Zakł. Ochrony Lasu IBL, Sękocin Stary

518. Materiały do poznania otrupkowatych (Coleoptera: Byrrhidae) okolic Radomia

Materials to the knowledge of Byrrhidae (Coleoptera) from Radom environs

KEY WORDS: Coleoptera, Byrrhidae, new records, Central Poland.

Otrupkowate – Byrrhidae w obrębie chrząszczy są jedną z tych rodzin, które nie cieszą się dużym zainteresowaniem krajowych koleopterologów. Od czasu ukazania się tomu „Katalogu fauny Polski”, w którym podsumowano wiedzę o ich rozmieszczeniu w Polsce (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., XXIII, 9: 1-294), w krajowej literaturze faunistycznej ukazało się bardzo niewiele prac, w których zamieszczono nowe dane. Można je znaleźć w zaledwie 9 pracach. W większości z nich Byrrhidae są wymienione pomiędzy innymi przedstawicielami różnych rodzin chrząszczy (większe opracowania), są to jednak pojedyncze gatunki i stanowiska. Najważniejsza praca dotycząca nowych stanowisk otrupków to niedawno opublikowany artykuł GREŃIA (2008: Acta ent. siles., 16: 21-27), poświęcony tylko tej rodzinie, zawierający sporo nowych danych o wielu gatunkach. Jednakże część taksonów